

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (46)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Дисемінація передового педагогічного досвіду
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Проби пера
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 9 від 18 квітня 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(46) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 170с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024

ЗМІСТ

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОЄКТ «Зберігаючи традиції крізь віки».....	5
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, МАРТИНЮК ВІКТОР, БИСТРИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР, Вінниця влітку 1943 року.	8

ДОСЛІДЖЕННЯ З ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

БЕЛЯЄВ ПАВЛО, New Zealand English as a distinct first-language variety of the English language.....	15
KYLYVNYK VICTORIA, KOLIESNIKOVA IVANNA, Numeral and its peculiarities in modern English.....	18
КУШНІР АЛІНА, КОСА ЄЛИЗАВЕТА, Cockney dialect in the formation of the image and identity Adele.	23
КУШНІР АЛІНА, КРИВЕНКО ЮЛІЯ, The Scottish English accent in the film «BRAVE HEART».....	29
КУШНІР АЛІНА, СЛЮСАР МАРИНА, The role of word stress in the English language.....	32
КУШНІР АЛІНА, ПІДВИСОЦЬКА ХРИСТИНА, The importance of English as a global language.....	36
LEBED YULIIA, KYLYVNYK VICTORIA, TURCHYN TETIANA, Integrated lesson of the language-literary course and its functions.	39
КУШНІР АЛІНА, ТИМОШЕНКО ВАДИМ, The main factors of influence on Canadian English formation.	43
КИЛИВНИК ВІКТОРІЯ, ВАРИЧ АННА, Аналіз синонімічних рядів прикметників, що позначають людські якості героїв роману Дж.Остін «Гордість та упередження». Стилiстична функція таких прикметників.	47
ЗІНЧЕНКО СНІЖАНА, Вербалізація концепту HOME/HOUSE в романі «Гордість і упередження» Джейн Остін.....	50
МИХАЛЬЧУК ОЛЕСЯ, ПАНЧЕНКО МИРОСЛАВА, Відображення сучасних реалій у лексичному складі англійської мови.	51
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, СОЛДАТОВА ВІКТОРІЯ, Топоніми війни: дерусифікація українських географічних назв.	55

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, КОРНІЄЦЬ ЛІЛІЯ, Казкотерапія як метод розвитку мовлення дітей дошкільного віку.	59
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ДЗЮБА ТЕТЯНА, Теоретичні аспекти й сучасні підходи до формування лексичної компетентності учнів на уроках української мови.....	62
МАЗУР ТЕРЕЗА, Сучасні підходи до формування пунктуаційної компетентності майбутніх учителів-філологів.	65
ГОЛОВСЬКА ІРИНА, МУКОСЄЄВА АЛЬОНА, Етапи формування іншомовної лексичної компетентності.	71
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ВАСИЛЕНКО ЮЛІЯ, Активна пошукова діяльність у процесі виконання творчих завдань під час вивчення ліричних творів на уроках української мови як запорука ефективного розвитку мовлення та мислення здобувачів початкової освіти.	76
СОРОЧАН АЛІНА, ГЛУХЕНЬКА ВІКТОРІЯ, Можливості використання штучного інтелекту на уроках зарубіжної літератури.	81
ГОЛОВСЬКА ІРИНА, ПОЛІЩУК ІННА , Web-квести як засіб підвищення мотивації учнів в умовах дистанційного навчання.	86

СОРОЧАН АЛІНА, ІЛЬЧЕНКО АНЖЕЛА, Читання як стратегія: досвід філологічного факультету КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».....	91
---	-----------

НОТАТКИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

ТВЕРДОХЛІБ НАТАЛІЯ, МОРОЗ ДАРИНА, Виховні можливості фольклору у моральному вихованні учнів початкових класів.	99
ХОМІЩЬКА НАТАЛІЯ, ПШЕНИЧУК НАТАЛІЯ, Естетичне виховання дітей засобами образотворчої діяльності.	103
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ГУЗОВСЬКА СОФІЯ, Шляхи розвитку фантазії та мислення здобувачів початкової освіти на уроках української мови.	106
ТОКАР ЛЮБОВ, КОЛЬЧЕНКО МАРІЯ, Українська народна іграшка як засіб сучасного виховання дітей раннього та дошкільного віку.	110
МЕЛЬНИК СВІТЛАНА, Особливості музичного заняття з основ музичного інструменту у ВНЗ.	112
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, МІНОВА ЄЛИЗАВЕТА, КОЗАКЕВИЧ АНАСТАСІЯ, З досвіду впровадження «Методичних рекомендацій щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах освіти України».	117
ТОКАР ЛЮБОВ, ПИЛЯВЕЦЬ ТЕТЯНА, Засоби казки як закономірності морального виховання дітей раннього та передшкільного віку.	120
ФЕДОРЧУК СВІТЛАНА, Громадянське виховання засобами музики як важливий компонент сучасної системи освіти в Україні.....	124
МЕЛЬНИК ГАЛИНА, ЦВИК СОФІЯ, Творча діяльність дошкільників як засіб формування музичних здібностей.	128
БАРЩЕВСЬКА ІННА, ГУМЕНЮК ІРИНА, Сензитивні періоди розвитку дитини та їх вплив на всебічний розвиток дитини. Проблематика раннього білінгвізму.	132
БАРЩЕВСЬКА ІННА, ХИЖУК НАТАЛІЯ, Вплив сімейного середовища на розвиток дитини.	140
ЧОРНА НАТАЛІЯ, КОВАЛЬЧУК ЛЕСЯ, Розвиток образного мислення школярів засобами сприймання та інтерпретації музичних творів.	145

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

БАБІЙ АЛЛА, Активізація креативних якостей здобувачів освіти у процесі вивчення літератури (на прикладі аналізу роману І. Багряного «Тигролови»).	150
ВАСИЛЕВИЧ ІННА, Стилїстика дієслівної метафори в поезії Олександра Олеся.	154
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, Особливості різних видів рецензій як провідного жанру сучасної літературної критики.	157
МОВЧАН ЛАРИСА, ГОРДІЄНКО ВІТАЛІЙ, Культуро-специфічна лексика та художній текст.	161

РЕЗУЛЬТАТИ IV-ГО РЕГІОНАЛЬНОГО КОНКУРСУ ЕСЕ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ «Podilia Thinks Global»	165
--	------------

ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»...171	
---	--

1. Віконце у світ казок / упоряд. Ю. М. Смолянко. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2017. 28 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. 2-ге вид., допов. і випр. Рівне : Волин. обереги, 2011. 552 с.
3. Дубинська О. Казкотерапія як засіб розвитку творчих здібностей дошкільників. Психолог довкілля. 2014. № 10. С. 12–13.
4. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.03.2024)
5. Кошелівська О. І. Стимулювання морального вибору дошкільників у процесі педагогічного впливу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2002. 20 с.
6. Лохвицька Л. В. Програма з морального виховання дітей дошкільного віку «Скарбниця моралі». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 128 с.
7. Шик Л. А. Казкотерапія в роботі з дошкільниками. Київ : Основа, 2012. 240 с.

*Стаття надійшла до редакції
02 травня 2024 р.*

ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

УДК 373.5.015.31:3]:78

ФЕДОРЧУК СВІТЛАНА,

*викладач факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Процес виховання підростаючого покоління потребує урахування загальних прогнозів щодо розвитку українського суспільства. Національна освіта має певне соціальне замовлення, яке визначається двома важливими фактами нашого життя: проголошенням незалежності держави та процесами дезінтеграції великих соціальних спільнот, які потребують усвідомлення кожним громадянином своєї національної належності. У духовній і соціальній сфері життя українська спільнота переживає процес демократичного відродження і побудови громадянського суспільства в європейських вимірах. Тому з особливою гостротою перед сучасними педагогами постає питання громадянського виховання підростаючого покоління, яке здатне прийняти європейські пріоритети і цінності та, водночас, усвідомлювати свою національну самобутність. Одне із важливих завдань сучасної школи – урахування національних особливостей українського народу під час організації виховного процесу, яке вимагає його насичення самобутнім змістом, засобами та методами виховної роботи, формуючи самобутній світ особистості. Різних аспектів українського національного виховання торкаються О. Вишневський у дослідженні «Сучасне українське виховання» [1], П. Щербань у монографії «Українське виховання в сім'ї» [2], статті Л. Пічуркіної-Шумейко [3], Ю. Руденко [4], О. Семеног [5], В.Струманського [6], К. Чорної [7] тощо. Метою статті є визначення основних завдань громадянського виховання та висвітлення виховного потенціалу українського народного музичного мистецтва, зразки якого можуть сприяти вирішенню цих завдань.

За визначенням політологів, громадянськість – це такий морально- психологічний стан людини, що характеризується наступними рисами:

- відчуттям себе громадянином певної держави;
- шанобливим ставленням до її законів;
- почуттям власної гідності у спілкуванні з представниками держави;
- знанням і повагою до прав людини і чеснот громадянського суспільства;

- готовністю та умінням домагатись дотримання власних прав;
- відповідальним ставленням до своїх обов'язків перед державою;
- патріотизмом.

Таким чином, це поняття фіксує психолого-етичний зв'язок особистості з державою, належить до емоційної сфери людини і може зберігатись навіть тоді, коли вона втрачає статус громадянина цієї держави. Громадянське виховання, перш за все, торкається проблеми *формування національної культури особистості*, яке слід починати із закладання основ *національної самосвідомості*. Вона включає в себе ідеологію нації, центральним елементом якої виступає національна ідея. Під національною ідеєю слід розуміти ідею історичного призначення, ціннісних орієнтирів, пошуків мети існування нації та шляхів її досягнення. І. Гамрецький визначає такі складові національної самосвідомості:

- любов до Батьківщини, до історичного й самобутнього образу народу;
- віра в духовну силу і покликання свого народу;
- воля до того, щоб народ посів почесне місце в цивілізованому світі;
- уміння осмислювати історію, культуру, мистецтво, цінності, мораль, звичаї, обряди, символіку свого народу та нації;
- оволодіння рідною мовою;
- система вчинків, що випливають із любові, віри, волі та осмислення;
- готовність свідомо служити інтересам свого народу і Батьківщини [8];

Однією з необхідних умов формування національної самосвідомості є *прогресивна трансформація суспільних відносин*, що є наступним завданням громадянського виховання і сприяє процесу демократизації суспільства. Кожне попереднє завдання в системі громадянського виховання ставить наступне. Таким чином, гуманізація внутрішнього світу особистості, наповнення новим змістом його ідеалів, формування культури міжнаціональних відносин також стає одним із завдань виховання громадянських рис людини.

Згідно із Законом України «Про освіту» школа та інші навчально-виховні заклади не можуть бути ареною політичної боротьби різних партій та громадських організацій, до якої залучаються діти. Закон забороняє нав'язування цим закладам ідеологічних догм та доктрин окремих партій, але наголошує на необхідності *політичного виховання*, яке стає одним із завдань громадянського виховання взагалі. Сучасне політичне виховання націлює учнів та молодь на визнання цінності свободи, правди, гуманізму і демократії, що стали духовними завоюваннями всього людства. Складовою політичного виховання є *виховання патріотизму*.

Вирішити ці завдання та опанувати культурними надбаннями свого народу підрастаюче покоління має насамперед в основних інститутах соціалізації сім'ї та школі. Пристосовуючись до вимог сучасності, шкільний виховний процес повинен спиратись на принципи, що випливають із загальної орієнтації суспільства на оновлення всіх сфер життя і повагу до особистості:

- інтеграція всіх виховних сил суспільства, єдність та взаємодія школи з іншими соціальними інститутами;
- гуманізація освіти, за якої головним є раннє виявлення здібностей дитини та їх цілеспрямований розвиток;
- демократизація стосунків, що передбачає розвиток активності, ініціативи і творчості учнів та самих педагогів;
- добра воля, дух самодіяльності та відсутність будь-якого примусу [9].

Громадянське виховання вимагає цілісного підходу, адже результатом його стає формування національної і громадянської культури особистості. Цілісний підхід передбачає забезпечення динамічного гармонійного співвідношення різноманітних напрямів, засобів та форм виховання на основі гуманістичного осмислення єдності внутрішнього світу особистості, взаємозв'язків загальнолюдських характеристик та індивідуальної неповторності. Тому педагог повинен визнати особистість учня як мету і найважливіший пріоритет виховання. Для набуття соціального досвіду учнів слід залучати до різних видів громадської, пізнавальної, трудової, художньо-естетичної та фізкультурно-оздоровчої діяльності. Художньо-естетична діяльність школярів часто безпосередньо пов'язана зі спілкуванням з творами мистецтва. Мистецтво, відіграючи важливу роль у формуванні національної і громадянської культури людини, допомагає осмислювати взаємні відносини і оцінювати красу життя, рідної землі та її природи. Геніальні твори мистецтва різних епох і народів не тільки здатні яскраво відобразити життя, але й сприяти розвитку суспільства, служити засобами його пізнання і формування моральних духовних цінностей особистості.

Завдяки своїй здатності впливати на почуття, музика займає особливе місце у формуванні моральних якостей особистості. Серцевиною української музичної культури є народна пісня, яка увібрала у себе героїчну історію нації. Значне піднесення української народної пісні припадає на період козацької республіки. У піснях цього часу звучить ідея патріотизму та розкриваються образи легендарних діячів української історії – Байди, Б. Хмельницького, І. Богуна, М. Кривоноса, Д. Нечая, С. Морозенка, І. Сірка, П. Сагайдачного, П. Дорошенка, С. Палія, П. Калнишевського.

Тематика козацьких пісень присвячена боротьбі запорізького козацтва проти турків, татар, польської шляхти. В історичних козацьких піснях відбивається ставлення українського народу до поневолювачів, оспівується непримиренність до рабства, готовність до боротьби за волю України. Саме тому жанр козацької пісні має дуже актуальне значення, що дозволяє інтенсивно його використовувати у виховному процесі під час різноманітних заходів, присвячених історичним подіям, відомим особистостям, народним святкам. Знайомство школярів із жанром козацької пісні сприяє формуванню національної свідомості, адже ці пісні не тільки відображають конкретні історичні події, оспівують національних героїв, але й насичені високими вселюдськими пориваннями. Значною мірою козацька пісня втілює національну ментальність, в якій переважають почуття оптимізму та віри у відродження власної незалежної держави.

Створені пізніше побутові пісні, до складу яких входять чумацькі, рекрутські, ремісницькі, солдатські, бурлацькі, наймитські, переселенські, заробітчанські, засуджують соціальну і національну нерівність. Це пробуджувало свідомість народу та об'єднувало національною ідеєю.

Родинно-побутові пісні мають також великий виховний потенціал. Вони здатні пробудити почуття усвідомлення величчя людини, поваги до жінки-матері, захоплення чистим коханням та красою рідної природи. Усі родинно-побутові пісні прищеплюють молоді розуміння честі, вірності, справедливості та порядності, засуджують лінощі, підлість, брехню та нещирість.

Народні пісні можуть бути зручними ілюстраціями до різноманітних театралізованих заходів з учнями різного шкільного віку. Народна пісня завжди супроводжувала народні звичаї, що охоплюють усі ланки родинного, громадського і суспільного життя. Тому саме пісня, мова і звичай складають основу ментальності українців та окреслюють провідні ознаки їх психологічного складу.

Ще одна виховна сторона українських народних пісень – здатність в надзвичайно виразній поетичній формі трансформувати через віки знання нації про себе, навколишнє

середовище, життєвий уклад українців. Таким чином, народні пісні в узагальнених художніх образах зберігають основи громадської думки, етико-естетичні ідеали народу, норми звичаєвого права, принципи етнопедагогіки та історичні факти. «Народні пісні, які в сукупності своїй окреслюють феномен української нації, промовляючи до прийдешніх поколінь, покликані виплекати в їх душах національну свідомість і гордість за свій народ, його історію і культуру» [10]. Тому відношення педагога до української пісні повинно бути не лише як до вправи, що розвиває голосові здібності школяра, але й як до інструменту, що закладає драматичні основи душі майбутнього громадянина, дає почуття належності до свого народу та його духовних скарбів.

Народна пісня в значній мірі визначила характер професійного музичного мистецтва в Україні. В перших українських театральних виставах звучали справжні народні пісні. Наприклад, у п'єсі І. Котляревського «Наталка Полтавка» звучали популярні у той час народні пісні, а до нащадків вони дійшли тому, що їх увіковічив український драматург. Українські народні пісні надавали особливої ліричності українській поезії від Т. Шевченка до М. Рильського та особливу мелодійність українській професійній музиці від М. Лисенка до В. Івасюка і сучасної естрадної пісні.

Таким чином, громадянське виховання в сучасній Україні повинно бути тісно пов'язаним із національною ідеєю, яка передбачає любов до рідної культури, і пошану до національно-культурних цінностей інших народів. Входження нашої системи освіти у європейський світовий простір, про яке сьогодні так багато говориться, не повинно здійснюватись за рахунок національних пріоритетів та цінностей. Збереження і відтворення національного характеру освіти – основа громадянського виховання, в процесі якого велику виховну роль відіграє народна пісенна культура українців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вишневський О. Сучасне українське виховання: Педагогічні нариси.- Львів, 1996
2. Щербань П. Українське виховання в сім'ї. Київ, 1998
3. Пічуркіна-Шумейко Л. Виховання громадянськості підростаючого покоління як умова формування громадянського суспільства// Рідна школа. 2001. №4. С.33-37
4. Руденко Ю. Національне виховання: відродження, перспективи// педагогіка і психологія.- 1994. №1 С.132-135
5. Семеног О. Виховання високої духовності: фольклор і українська дитина// Шкільний світ. 2001. №47 С.2-4
6. Струманський В. Соціокультурні основи та педагогічний зміст ініціювання громадянського інтересу в учнів// Рідна школа. 2001. №1.С.48-51
7. Чорна К. Основні пріоритети у вихованні національної самосвідомості і громадянської культури старшокласників//Педагогіка психологія. 1994 №1. С. 125-131
8. Гамрецький І. Основа духовності учня, вчителя, наці// Рідна школа 2001.-№5
9. Баран В., Крисаченко В. Кононенко П. Україна, українці, українство: думки, проблеми, рішення//Освіта України 1999. №15-16.
10. Мазоре І. Чарі пісні української//Українська мова та література в школі. 2000 №5. С.69

*Стаття надійшла до редакції
22 лютого 2024 р.*